

1
Indrukken opgedaan tijdens
de berisping in Eindhoven.

www.eindhoven4044.nl

houding bevolking.

Grotendeels Oranje genind en godsdien-
stig. Slechts enkele procenten werd lid van
de N.V.B. of waren meelopers. Toen de
Duiters binnen vielen waren er ook d.i.p.s en
die al lid bedankte. Massaal passief ver-
het. Propaganda van de Nationaal Socia-
listische gedachte had geen succes. Integen-
deel door het agressief optreden van de
W.A. kreeg men nog meer minachting
tegen de n.g. nieuwe orde. De vervolging
van de joden maakte diepe indruk op de
bevolking. Joden ~~was~~ waren voor het
merendeel Eindhovense families, die
elkeeren kenden en de namen in de
Eindhovense gemeenschap een belang-
rijke plaats in. De haat tegen de Duiters
werd nog groter toen Philips medewer-
kers op het fabrieksterrein werden ge-
fusilleerd.

verslag: Agent C. Verhagen

Eindhovenense politie en bekeuring.

De eerste deiters kwamen per rijwiel over de Grote Berg gereden. Dat was 's morgens om 5 uur. Commissaris Brinkman was met enige van zijn medewerkers op het politiebureau. Men verwachtte toen reeds harde maatregelen tegen de politie. Er werd gezegd, dat in Helmond een politiemannet met zijn revolver op deiters had geschoten. De Commissaris van politie aldaar zou daarom met fusilleren bedreigd zijn. Daarom liet Commissaris Brinkman bevelen, dat alle deiters volgers ingeleverd moesten worden. De eerste dagen van de bekeuring deed de politie alles om de sted. militairien, die uit de Peelme terug trokken, over de enige brug, die niet ongeschonden was, richting Druksel te loodsen. Deze soldaten hebben een grote indruk achtergelaten. Het waren losgeslagen groepjes, meestal honderd tachtig, vermoed en hongerig. Maar ze wilden aan krijgsgevangenschap ontkomen en riech bij andere eenheden aansluiters om de strijd voort te zetten.

Toen men vernam dat H. H. de Koningin naar
Engeland was vertrokken waren de meeste
politie mannen beleevigd. **Men** had toen
geen inzicht omtrent de redenen, die
haar noopte om dat te doen. Men voelde
niet inde steek gelaten.

Slechts enkele uit het korps waren fout.
Enige weerden lid vande C. T. B. of
voerde te spontaan de orders van Duitsers
uit. Gevallen dat de ene politie man de
andere verraadde zijn niet bekend. Op-
drachten werden op alle manieren ~~geab-~~
beerd. Mensen die gevaar dreigde wer-
den gewaarschuld. Enige maanden
na de inval kwam een hoge deuitre po-
litie officier klagen over de slechte
medewerking die de politie gaf. De
goedwillende (en dat waren de meesten) was
verkeerde steeds in gewetensnood. Alleen
in een dwangpositie volde ^{men} hij de op-
drachten uit. Na de inval was iedere
politie man met zich zelf alleen. Zonder
steun van anderen, moest hij voor zich zelf
zijn doen en laten beoordelen. Leiding
en advies ontbrak. De leiding **der** politie
is in voorlichting te kort gesloten.

Er bestonden voorschriften van de Ned.
Regering, die aanwijzingen bevatten
hoe de politie bij een vijandelyke inval moest

kend gemaakt

Ook waren de meeste korpsleden niet op de hoogte met de deute voorschriften.

Verordening nr³ d.d. 29-5-1940 bevatte de navolgende bepaling: „Het oppoeren en bestrijden van duits-ryandige handelingen behoort tot de deute politie. Op dit voorschrift heeft men zich te weinig beroepen. Op de duur werd de waarde van dit voorschrift steeds minder. De sted. politie kwam onder toezicht van de deute politie te staan. Door intimidatie werd grote druk op de politie uitgeoefend. O.a. politiemannen die ~~dien~~ ^{niet} covreat voor de deute politie groette werd gearresteerd. De minste anti-deute uitlating was fataal. De speer in het korps werd op de lange duur slechter.

Er waren politiechefs die in hun houding een grote morele steun voor de korpsleden waren. Honderd andere te kort te doen. kunnen Clammaert, Clatta en Prenter genoemd worden. Deel van politiemannen was moeilijk. Vooral voor de chefs.

Toen er een ch. 103, commissaris en ch. 103 inspecteurs werden benoemd werd het voor het goedwillende personeel steeds moeilijker. Enige ch. 103 en werd als politieagent benoemd. De deuten hoorden hier gretig naar.

(5)

In de cellengangen en bij de bewaking van de in- en uitgangen deden C.V.P. hulp-agenten dienst. De omgeving werd onbetrouwbarder en het ~~degenverkeer~~ saboteren van opdrachten werd steeds moeilijker.

De I.D. kwam steeds meer op de hoogte van de anti-Deutsche figuren in het korps en men kon van meer kanten verraad verwachten. De toestand werd steeds benauwder.

In het korps zijn ook slachtoffers gevallen. Ziet waren politiemannen, die met collega's of burgers ^{aktief} aan het verzet deelnamen.

Rechercheur. Aarts werd wegens piloten-hulp gearresteerd. Hij werd door de Duitsers aangehouden toen hij op weg naar Telburg in een dienstauto piloten vervoerde. Hij werd in het concentratiekamp Buchenwald ingesloten en tegen het einde van de oorlog gefusilleerd. Hij werd door de Duitsers ernstig mishandeld. Collega's hebben Aarts ~~gemen~~ gemeen dat zijn haren uit zijn hoofd waren getrokken. Aarts was goed op de hoogte met de illegale activiteiten van enige burgers en collega's. Hij bleef huylig.

Rechercheur. de Prooy werd door de I.D. gearresteerd, omdat men vermoedde ~~at~~ dat hij met Aarts samenwerkte.

zij werd in het concentratiekamp Dugit ingesloten. Weerd streng verhoord en vernomen. De Hooy was ook goed op de hoogte met alles wat er in het kamp omging.

Hij bleef ontkennen en werd ten slotte vrijgelaten. Wel moest hij meteen hartinfarct verder leiden.

Ook hoofdagent Duvigneau werd als illegale werker door de Duitsers gearresteerd.

Hij werd op het politiebureau in Eindhoven ingesloten. Wat een brutaliteit van de Duitsers.

Hij waren er zeker van dat hij niet kon ontvluchten. Immers in de

cellengang deed de T.D. hulpagent dienst. Aan de ^{in- en} uitgangen stond een ct. T.D. man met karabijn gewapend.

Door hulp van collega's en burgers kon hij met een list ontvluchten. Hij dook in

Amhem onder. Zijn vrouw en kinderen werden in een concentratiekamp opgesloten.

De wijze van vechten is voor de T.D. altijd een raadsel gebleven.

Hoofdagent van Proek werd ook door de T.D. gearresteerd. Gehien de ervaringen

met Duvigneau werd hij op de marshausse-kamerne in Eindhoven ingesloten.

Van den Proek was een grote persoonlijkheid. Hij had veel invloed bij chefs

en collega's. Een voorbeeld van goed

17
Zey werd streng verhoord. Er was nooit
bewijs tegen hem, dat hij moedelyk kon
blyven ontkennen. Collegas of burgers
verraden kon men van hem niet ver-
wachten. Een plan om ^{hem} de ^{laten} ontclechten
weer hij van de hand. Hij wilde niet
dat zijn vrouw en kinderen in een
concentratiekamp zouden worden
opgesloten.

Op een morgen werd hij dood in zijn
cel aangetroffen. Hij verhoorde de dood.
Heeler dan verraad of te sneuvelen
van het vuurpeleton.

Houding van de bevolking na de bevrijding

zoals algemeen werd verwacht.
nou na de bevrijding bijtijdsdag aanbreken.
Iedereen wachtte in spanning op.
de opgekropte haatgevoelens tegen hen, die
met de vijand gehuld had wa een voedings-
bodem voor bijtijdsdag.

Behoudens enkele excessen, zoals het af-
knippen van haren en enkele hardhandig-
heden bij arrestatie van ct-pers, heeft de
bevolking zich waardig gedreegen. Ook
werden er mensen gearresteerd tegen wie
onvoldoende bewys was.

Elke overgang van bezetting, terreur en onvrede naar bevrijding gaat met onrecht gepaard.

Na de bevrijding werden de politieke delinquenten door het Militair Gerecht en door de inmiddels opgerichte Politieke Rechter gearresteerd. Men trachtte te vinden een waarborg te vinden, dat er geen onschuldigen worden ingesloten. Iedereen werd daarom zoveel mogelijk verhoord. De samenwerking tussen deze instantie was aanvankelijk slecht. Het kwam ook, dat personen, die door de P.R.A. werden vrijgelaten door de G. weer werden gearresteerd. Ook het omgekeerde kwam voor.

Om dit te voorkomen werd door een lid van de P.R.A. een bespreking gevoerd op het kantoor van het G. Dat vond plaats op het hoofdkantoor van Philips aan de Emmasingel. Succes had dit gesprek niet. De woordvoerder van het G. had veel kritiek op de houding van de Nederlandse politie. Hij daarentegen was volgens hem onder de schuilnaam "Joris" een bekend illegaal werker geweest.

Toevallig was de illegaliteit (politie) monnik op de hoogte met het feit, dat er joden onder verdachte omstandigheden waren verdreven. Ook uit gebeurde door iemand, die niet "Joris" noemde.

9
Bij het onderhoud klonken uiteindelijk
verwijten over en weer verwijtingen van
onnederlands gedrag. Bij het einde van
het gesprek kreeg "Joris" te horen, dat als het
stoorden bevrijd werd hij nog wel iets
kon horen. Het was namelijk zo, dat een
een I.D. agent uit den slaag moest worden
gevoerd.

Toen het stoorden bevrijd was, werd ^{"Joris"} na
verhoor van de betreffende I.D. agent,
"Joris" door de P.B.A. gearresteerd als ver-
dacht van het verraden van joden. Dene
joden werden onder valie voorwendsels naar
andere onderduikplaatsen gebracht, doch in
werkelijkheid aan de I.D. in den slaag over-
geleverd. Joris had inmiddels een hoge
functie bij het Bureau Nationale Veilig-
heid in den slaag. Men kon verwachten, dat
hij veel medewerking van hoge officieren
kon krijgen. Daarom werd hij op een onge-
wacht ogenblik opgepakt en naar het
sluis van Bewaring in den Borch ge-
bracht. De arrestatie veroorzaakte inderdaad
grote deining in den slaag. Nog dezelfde
dag kwam men probeeren zijn verklaring
bepluizen. Bij de voorleiding bekende
hij tenstond. Zijn eeuus dat alles in het
belang van de illegaliteit gedaan had
ging niet op. Later werd hij in het
het kamp Vucht ingesloten

Joris werd niet veroordeeld. Hij ver-
scheen wel voor de Eereraad van de illegali-
teit. Men beweerde, dat hij als illegaal
werker heel veel joden hebben geholpen. Toen
hij door de ^{S.S.} als jodenhelpers werd ontdekt kon
hij in een dwangpositie tot verkeerde daden
zijn gekomen.

(10)

Het eerste slachtoffer van
de Sicherheitsdienst was de algemeen bekende
Dansleraar J. H. Inep, wonende op de
Markt in Gundhousen. Hij werd ^{in september 1940} ~~arresteerd~~
houden als verdacht van spionage ten gunste
van Engeland. Op 3 september 1943 werd
hij in Duitsland gefusilleerd. Van mevrouw
Inep werd nog gezegd, dat zij de executie-
kosten en proceskosten zou betalen
de arrestatie gebeurde onder persoonlijke
leiding van een toenmalige chef van
een bedrijfsdienstdienst. Deze chef
werd in het begin van de oorlog met veel
tam tam door de ~~Duitsers~~ Duitse politie
aangehouden en naar Duitsland over-
gebracht. Ingevolge bij de politie vernamen
spoedig, dat dit alles maar een spel was
Er kwamen via bekende politierelatie
inlichtingen uit Duitsland. Alder was
maar schijn en hij was voorbestemd
^{om} ~~aan~~ Hoofdecommissaris van politie in
Gundhousen te worden.

Hij werd spoedig vrijgelaten en hij
werd inderdaad hoofdcommissaris van
politie. Waaron ook niet beloond voor
de arrestatie van een spion. (11)

De eerste jood die gearresteerd
werd was de radiobestuurder Wiener.
(leeft nog) woont in Eindhoven
Oude Gracht. Zijn huis is radiostation
de Kruisstraat. (Interessant om hem te
hooren over de houding der Eindhovense
politie).

Vermeldingswaard was de komst van
de Commissaris van politie „Fles” in
Eindhoven. De naam klonk niet gunstig.
Hij bleek zeer betrouwbare te zijn. In
1943 was hij belast met de oprichting
van een Recherche Hoofdafdeling in
Noord-Brabant. De Duitsers wilden een
politieapparaat opbouwen met de bedoeling
om brandstichtingen en sabotage beter te
bestrijden. Commissaris Fles koos met zorg
zijn personeel uit. Dat personeel werd vanaf
het politiebureau aan de Grote Berg overge-
plaatst naar het Tannehuis aan de
Stratumse Dijk. Bij het administratief perso-
neel weerde hij foute figuren zoveel
mogelijk

De reorganisatie bracht bracht voor de
Duitse belangen roeping op. De
dienst was ook belast met hotel- en loge-
mentcontrole. Ziet aanhouders van
verdachten, die door de Duitsers werden
gehoudt bleef achterwege.